

Giáo dục hướng nghiệp trong dạy học môn Công nghệ lớp 10 Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Đàm Thúy Ngọc*

* ThS. Khoa Sư phạm Kỹ thuật – Trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Received: 9/2/2023; Accepted: 13/2/2023; Published: 13/3/2023

Abstract: In the Technology 10 program in the vocational education stage, students not only acquire general and general knowledge, but also realize the importance, practicality and practicality of the subject. learn. From there, students will actively study, love to study Technology, and orient their future careers. In this article, the author will analyze how some of the contents are associated with vocational education in Technology 10 (Industrial orientation).

Keywords: Technology 10 . program

1. Mở đầu

Khác với những năm học trước đây, ngay từ những ngày đầu tiên khi chính thức trở thành học sinh lớp 10. Học sinh đã phải lựa chọn môn học theo định hướng nghề nghiệp trong tương lai của mình.

Năm học 2022 - 2023, các trường trung học phổ thông (THPT) triển khai chương trình Giáo dục phổ thông 2018. Việc này đòi hỏi học sinh (HS) ngay từ lớp 10 đã phải chọn tổ hợp môn học phù hợp với giáo dục nghề nghiệp ở bậc đại học và cơ hội việc làm sau khi tốt nghiệp.

Để lựa chọn được ngành nghề trong tương lai, có rất nhiều nguyên nhân quyết định việc lựa chọn của các em như: sở thích, lực học cá nhân; điều kiện gia đình, nhu cầu xã hội, sự tác động của thầy cô giáo tại trường phổ thông góp phần quan trọng, hiệu quả trong việc định hướng nghề nghiệp cho học sinh... Nếu việc chọn nghề không có định hướng có thể dẫn đến hậu quả như: lãng phí thời gian, công sức, tiền bạc; gây tâm lí chán nản, làm việc không có niềm vui, thừa thiếu lao động...

Qua nghiên cứu cho thấy từ những năm 80 của thế kỉ XX, giáo dục hướng nghiệp đã được nhiều tác giả nghiên cứu theo quan điểm truyền thống: giáo dục hướng nghiệp gắn với khâu chọn nghề. Về đối tượng là học sinh phổ thông (chủ yếu từ THCS đến hết THPT). Từ năm 2006 đến nay, các tác giả đã nghiên cứu theo quan điểm mới là giáo dục hướng nghiệp gắn với quá trình phát triển nghề nghiệp gồm có chọn nghề và thích ứng nghề. Về phạm vi, công tác hướng nghiệp diễn ra không chỉ ở trường phổ thông mà ở cả trường dạy nghề, trường Trung cấp chuyên nghiệp, Cao đẳng, Đại học và cả ở những cơ sở sản xuất kinh doanh... [1], [2], [4], [8], [9], [10].

Hầu hết các tác giả nhận thấy:

- Giáo dục hướng nghiệp cần thực hiện cho học sinh từ khi còn học phổ thông.

- Khi tổ chức giáo dục hướng nghiệp còn gặp phải những khó khăn. Nhưng chương trình giáo dục 2018 đã được tháo gỡ phần nào.

2. Nội dung nghiên cứu

Nội dung môn Công nghệ 10 chuẩn bị cho học sinh lựa chọn nghề nghiệp về kỹ thuật, công nghệ. Nội dung cho cả định hướng nông và công nghiệp đều mang tính đại cương, nguyên lý, cơ bản, cốt lõi và nền tảng cho mỗi lĩnh vực, giúp học sinh tự tin và thành công khi lựa chọn ngành nghề kỹ thuật, công nghệ sau khi kết thúc THPT

Môn Công nghệ _phần thiết kế và công nghệ đề cập các mạch nội dung chính gồm: công nghệ và đời sống; lĩnh vực sản xuất chủ yếu; thiết kế và đổi mới công nghệ; công nghệ và hướng nghiệp. Nội dung giáo dục công nghệ phổ thông rộng, đa dạng, thuộc nhiều lĩnh vực kĩ thuật, công nghệ khác nhau. Trong chương trình môn Công nghệ, có những nội dung cơ bản, cốt lõi, phổ thông tất cả HS đều phải học. Bên cạnh đó, có những nội dung có tính đặc thù, chuyên biệt nhằm đáp ứng nguyện vọng, sở thích của HS, phù hợp với yêu cầu của từng địa phương, vùng miền. Nội dung chính gồm:

+ Khái quát về Công nghệ: Qua đây học sinh nắm được những kiến thức cơ bản nhất về khoa học, kĩ thuật, công nghệ và mối liên hệ giữa chúng, mối quan hệ giữa công nghệ với tự nhiên, con người và xã hội; một số công nghệ mới; các ngành – nghề thuộc lĩnh vực kĩ thuật đang được quan tâm ...

+ Về kĩ thuật gồm: các nội dung về vẽ kĩ thuật cơ sở, vẽ kĩ thuật ứng dụng, vẽ kĩ thuật với sự trợ giúp

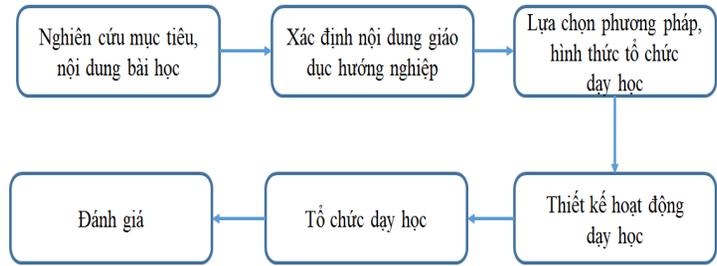
của máy tính. Sau khi học xong, học sinh biết được cách vẽ, đọc một số bản vẽ cơ khí, bản vẽ xây dựng đơn giản; bước đầu biết đến một số ứng dụng vẽ trên máy tính. Đây là những kiến thức cơ bản của các ngành nghề quen thuộc trong cuộc sống như: kiến trúc sư, kỹ sư cơ khí, công nhân xây dựng, công nhân cơ khí, kỹ sư nước, kỹ sư điện...

+ Thiết kế công nghệ gồm: các nội dung về quy trình thiết kế kỹ thuật, các yếu tố ảnh hưởng trong quá trình thiết kế kỹ thuật, các nguyên tắc thiết kế kỹ thuật; phương pháp thực hiện, phương tiện hỗ trợ trong từng bước của quá trình thiết kế kỹ thuật. Đây là những kiến thức để học sinh bước đầu trải nghiệm và làm quen với công việc thiết kế.

Chính vì vậy, giáo dục hướng nghiệp cho học sinh thông qua dạy học môn Công nghệ 10 là có tính khả thi.

*** Quy trình giáo dục hướng nghiệp trong dạy học**

Thực hiện giáo dục hướng nghiệp trong dạy học môn Công nghệ 10, giáo viên có thể tiến hành qua các bước sau:

Hình 2.1. Quy trình giáo dục hướng nghiệp trong dạy học

Giáo viên cần nắm được mục tiêu, nội dung bài học để lựa chọn phương pháp, hình thức tổ chức dạy học phù hợp trong quá trình lên lớp, vừa dạy đúng nội dung chuyên môn vừa có tính giáo dục hướng nghiệp và vẫn đảm bảo đúng mục tiêu bài học.

Hoạt động giáo dục hướng nghiệp có thành công hay không phụ thuộc vào nhiều yếu tố chủ quan, khách quan.

*** Đề xuất nội dung hướng nghiệp và biện pháp thực hiện cho một số bài cụ thể trong môn Công nghệ 10**

Bảng 2.1. nội dung hướng nghiệp và biện pháp thực hiện cho một số bài cụ thể trong môn Công nghệ 10

TT	BÀI HỌC	NỘI DUNG HƯỚNG NGHIỆP	BIỆN PHÁP	KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC
1	Bài 14 : Bản vẽ cơ khí	Hướng tới các ngành kỹ sư cơ khí, sản phẩm cơ khí	Giáo viên sử dụng các phương pháp dạy học với học sinh để làm rõ các vấn đề: Ai tạo ra bản vẽ cơ khí? Ai là người sử dụng bản vẽ cơ khí? Các trường nào đào tạo kỹ sư, thợ cơ khí? Công việc của họ là gì? Bản vẽ cơ khí có vai trò như thế nào trong chế tạo sản phẩm cơ khí...	Qua bài học giáo viên giúp học sinh biết đến các ngành nghề liên quan đến kỹ thuật như: kỹ sư cơ khí, thợ cơ khí ...
2	Bài 15: Bản vẽ xây dựng Bài 22. Dự án: Thiết kế sản phẩm đơn giản	Các ngành nghề thiết kế liên quan để xây dựng được một ngôi nhà như: kiến trúc sư (thiết kế bản vẽ mặt bằng, mặt đứng, mặt cắt, phối cảnh, nội thất bên trong ngôi nhà), kỹ sư nước (thiết kế bản vẽ lắp đặt đường nước), kỹ sư điện (thiết kế bản vẽ lắp đặt đường điện)...	Giáo viên có thể sử dụng phối hợp các phương pháp để đạt mục tiêu bài học, có thể theo các bước: - Bước 1: Dùng phương pháp trực quan, đàm thoại về các loại bản vẽ để xây dựng ngôi nhà hoàn chỉnh - Bước 2: Giao nhiệm vụ có thể thiết kế sản phẩm đơn giản là ngôi trường, ngôi nhà mơ ước. - Giáo viên tổ chức dự án yêu cầu học sinh làm việc theo nhóm: thiết kế ngôi trường em mong ước. - Hoặc giáo viên giao bài tập về nhà cho cá nhân/nhóm: thiết kế ngôi nhà mơ ước của em, vẽ mặt bằng tầng 1/ tầng 2/ phối cảnh ngôi nhà em đang ở...	Bước đầu học sinh cảm thấy thích thú khi thiết kế được sản phẩm đơn giản là ngôi trường, ngôi nhà mơ ước. Nhận biết được những ngành nghề liên quan đối với sản phẩm của các em
3	Bài 16: Vẽ kỹ thuật với sự trợ giúp của máy tính	Giáo viên định hướng tới các ngành nghề liên quan lĩnh vực thiết kế, đồ họa, công nghệ thông tin...	Giáo viên tổ chức dự án theo nhóm hoặc cá nhân yêu cầu học sinh sử dụng các lệnh đơn giản để thiết kế các sản phẩm đơn giản.	Thông qua hoạt động tìm hiểu học sinh được thử sức với nghề sẽ giúp cho học sinh hứng thú và đam mê với nghề và giúp cho giáo viên nắm bắt được năng lực sẵn có của học sinh để trên cơ sở đó kích lệ và định hướng cho học sinh về lĩnh vực thiết kế, đồ họa...

Có nhiều cách khác nhau để đạt tới mục tiêu bài dạy giáo dục hướng nghiệp, đảm bảo khả năng thực hiện của giáo viên đối với nhiều đối tượng học sinh; phù hợp với thời gian dạy học (45 phút/1 tiết); năng lực dạy học của giáo viên; điều kiện cơ sở vật chất ở địa phương, nhà trường... Do đó, giáo viên cần linh hoạt trong việc vận dụng

3. Kết luận

Giáo dục hướng nghiệp cho học sinh phổ thông là việc làm cần thiết và cấp bách cần sự quan tâm của gia đình và toàn xã hội. Việc thực hiện giáo dục hướng nghiệp ở trường phổ thông qua dạy học môn công nghệ 10_ Thiết kế và công nghệ bước đầu được triển khai cho đến nay còn nhiều khó khăn và hạn chế. Song, đang từng bước được tháo gỡ

Tài liệu tham khảo

[1]. Nguyễn Phúc Chinh (2008), *Giáo dục hướng nghiệp ở trường phổ thông trong giai đoạn hiện nay*, Tạp chí giáo dục số 191

[2]. Phạm Văn Khanh (2012), *Giáo dục hướng nghiệp trong dạy học các môn khoa học tự nhiên ở trường trung học phổ thông khu vực trung nam bộ*, Luận án tiến sĩ giáo dục học, Trường Đại học Sư phạm – Đại học Thái Nguyên.

[3]. Trần Thị Mai Lan (2009), *Tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong dạy học vi sinh vật học (sinh học 10)*, luận văn thạc sĩ tại Trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên.

[4]. Hồ Văn Thống (2011), *Quản lý giáo dục hướng nghiệp trung học phổ thông theo định hướng tạo nguồn nhân lực cho các tỉnh đồng bằng Sông Cửu Long đến năm 2020*, Luận án tiến sĩ giáo dục học. Trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

[5]. Nguyễn Thị Ánh Tuyết (2008), *Tích hợp giáo dục hướng nghiệp trong quá trình dạy học sinh học 9*, Luận văn thạc sĩ, Trường đại học sư phạm Thái Nguyên.

Analyzing scaffolding questions..... (tiếp theo trang 64)

Students' personalities

Two out of six teachers added another reason to choose the type of question they asked in reading lesson. For instance: *"In general, I consider students' personalities. If the majority of students are active, I can ask more open-ended questions to encourage students to share their ideas. For students who are shy and don't want to share ideas, I will use closed-ended questions."* (T3, interview extract)

5. Conclusion

In conclusion, this study shed light on how EFL teachers utilized questioning as a scaffolding strategy in reading classes. Based on students' English language proficiency, students' familiarity with the topic and students' personalities, teachers made a decision on question types in their reading classroom. It was reported that EFL teachers preferred to use open-ended questions to scaffold at pre-reading stage in this setting.

Some pedagogical implications are also made. Regarding to EFL teachers, this scaffolding instruction should be adopted based on students' need and the benefits of engaging actively in questioning session should be declared to students. With regard to lesson plan in reading classes, using questioning

in a mixed-ability class can be challenging since lower-achieving students may receive less support from their teachers. The implementation of a variety of pre-reading activities including questioning will be the solution in this teaching context.

References

[1]. Ajideh, P. (2003). *Schema theory-based pre-reading tasks: A neglected essential in the ESL reading class*. *The Reading Matrix*, 3(1), 1-14.

[2]. Ministry of Education and Training. (2008). *Teaching and learning foreign languages in the national education system from 2008 to 2020*. Hanoi, Vietnam: Retrieved from <http://tailieu.vn/doc/de-an-day-va-hoc-ngoai-ngu-trong-he-thong-giao-duc-quoc-dan-1331102.html>.

[3]. Lee, Y., & Kinzie, M. B. (2012). Teacher question and student response with regard to cognition and language use. *Instructional Science*, 40(6), 857-874.

[4]. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

[5]. Wood, D., Bruner, J., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of child psychology*, 17, 89-100.